

تجربه داکا: عبرتی برای بازارهای نوظهور سرمایه

مقدمه مترجم:

در همسایگی خانواده من بانوئی شوی مرده، فوق لیسانس جغرافیا یا دو فرزند دبیرستانی و در آستانه ورود به دانشگاه زندگی می کند که یک میلیون تومان، یعنی تمامی پس اندازش را صرف خرید سهام یک شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران کرد. پس از گذشت چند ماه ارزش آن سهام همان شد که همه می دانیم. اما اینکه در آینده بر سر تک تک گنجشک روزی هایی که همه هست و نیست خود را در بازار بورس بکار می اندازند چه می آید؟ کسی چیزی نمی داند.

در جوامع توسعه نیافته و سوسه پول دار شدن سریع، خیلی ها را اسیر می سازد. نمونه اخیر آن آلبانی است که بر اثر ورشکستگی و کلاهبرداری صاحبان شرکت های سرمایه گذاری هرمی شکل [تقریباً شبیه مضاربه ای] جنگ داخلی شمالی ها و جنوبی ها پیش آمد. محاکمه کلاهبرداران بازار بورس داکا در بنگلادش هم درس عبرتی برای دولتهاست.

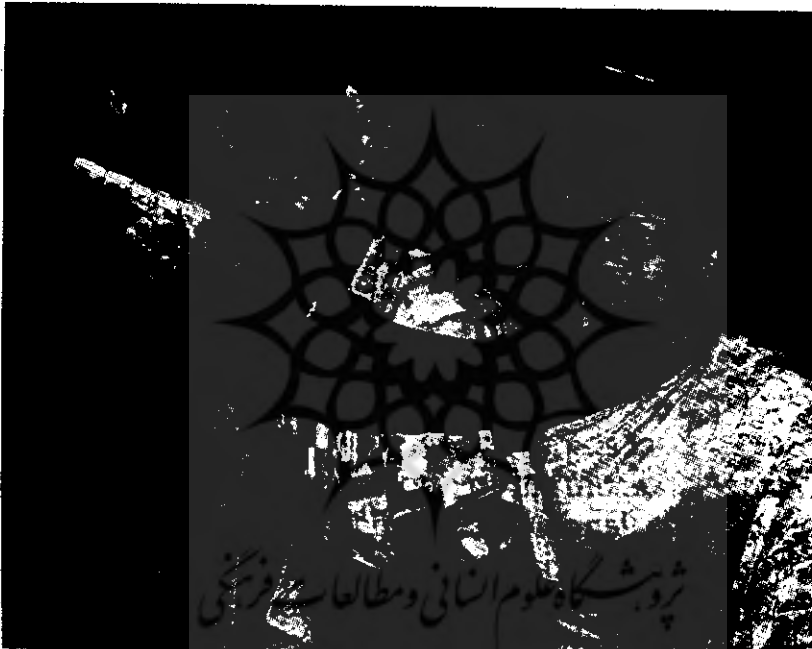
به هر حال به امید آنکه روزی اقتصاد ما شفاف شود و اطلاعات اقتصادی در دسترس همگان قرار گیرد. مطلب زیر را از اکونومیست ۱۲ آوریل ۱۹۹۷ برای شما ترجمه کرده ایم.

●●●

بعضی از ثروتمندان و شخصیت های صاحب آوازه بنگلادشی چند هفته پیش در دیوان عالی کشور این کشور حاضر شدند و با سپردن ضمانت، موقتاً آزادی کلاهبرداران بازار بورس داکا را خریدند. این ثروتمندان خود آخرین قربانیان سقوط شاخص بازار بورس داکا هستند که در آنجا هزاران سرمایه گذار نوکیسه و خرده پا، حتی پیراهن تن خود را هم باختند. ممکن است این افراد آخرین قربانیان نباشند.

سال گذشته میلادی برای مدتی کوتاه بازار بورس داکا آنچنان نام و آوازه ای در جهان اقتصاد کسب کرد که شگفتی صاحب نظران را برانگیخت تا ماه سپتامبر تا ماه

نوامبر، شاخص بازار کل سهام از حدود ۱۰۰۰ به تقریباً ۳۷۰۰ واحد رسید. و بعد ناگهان همه چیز دود شد! مجله اکونومیست همان موقع این اوج و فرود را «سلاخی بی گناهان» نامید. دولت بنگلادش با نظر مجله اکونومیست موافق است. در مسلخ حرص و آز چند سرمایه دار رنید خوش رابطه با سیاست بازان و سیاستمداران، انبوهی از سرمایه گذاران کوچک ذبح شدند. و در گزارشی هم که گروهی از حقوقدانان در بنگلادش تهیه کرده اند این مطلب گنجانده شده است.

گروهی از بازنندگان معاملات بورس داکا در حال اعتراض و تظاهرات

اکنون قربانیان بازار بورس داکا در صدد انتقام گیری هستند.

در اوج داغی بازار بورس داکا، در فاصله ماه سپتامبر تا نوامبر ۱۹۹۶، سیصد هزار نفر سرمایه گذار کوچک جذب جلوه های موقت فریبنده آن شدند. بازار بورس داکا در همان مدت آنچنان رونق گرفت که در خیابانهای اطراف بازار بورس بیست و پنج هزار دلال به خرید و فروش سهام سرگرم بودند. ظاهراً این بازار بورس خیابانی غیرمجاز بود و کارگزاران مجاز بازار بورس داکا در آن دخالتی نداشتند، اما این فقط ظاهر کار بود. طبق گزارشی که حقوقدانان مستقل بنگلادش تسلیم دولت کردند، تعدادی از بزرگترین کارگزاران بازار بورس داکا در داخل ساختمان بازار بورس سهام را می خریدند و

در بازار سیاه بیرون از بازار بورس توسط واسطه های خود عرضه می کردند. تعدادی از کارگزاران بورس صاحب نام داکا متهم هستند که بین خود تیبانی کرده بودند و با بورس بازی قیمت سهام شرکتهای خاصی را به طور مصنوعی بالا می بردند تا توری برای به دام انداختن سرمایه گذاران کوچک ناآگاه بپن کنند، در گزارش مذکور آمده است که در اساس، تعداد بسیار زیادی از معاملات بورس اصلاً صوری بوده است.

در این گزارش حقوقدانها با شهادت از متهمان

صاحب نام اسم برده اند و

کمیسیون بورس اوراق بهادار

داکا علیه ۳۲ نفر در هفت

شرکت کارگزاری بورس افامه

دعوی کرد.

در میان این ۳۲ متهم،

امتیاز حسین، رئیس بازار

بورس داکا، رونا عالم، رئیس

شعبه بنگلادش بانک

سرمایه گذاری هنگ کنگ،

سهیل و سلمان رحمان دو

برادر صاحب بزرگترین گروه

شرکتهای تجاری بنگلادش،

یعنی گروه بکسیم کو Bexim

co Group دیده می شوند که

جملگی فعلاً با قید ضمانت

آزاد شده اند تا موعد محاکمه

آنها فرا برسد. شایان ذکر است

که همه متهمان ممنوع الخروج

هم هستند.

البته متهمان خود را

بی گناه می دانند و با صدور

بایانه ها و اعتراض های اتهامات

وارد را کذب محض و بی اساس خوانده اند.

در حال حاضر خود کمیسیون بورس اوراق بهادار

هم در خطر متهم شدن قرار دارد، زیرا عده ای معتقدند که

این کمیسیون می بایست از رشد بازار سیاه بورس و

بورس بازی جلوگیری می کرد. اما اعضاء کمیسیون دولت

را مشول می دانند و براین باورند که باید قوه مجریه از

انجام بورس بازی غیرقانونی جلوگیری می کرد.

از سوی دیگر دولت بنگلادش به دست و پا افتاده

است تا این رسوائی را پشت سر بگذارد و بازار بورس داکا

بار دیگر جاذب سرمایه گذاران خارجی شود. اما با توجه

به این نکته که بورس بازان متهم هستند و شاخص کل

سهام بازار بورس داکا این روزها حدود ۱۱۰۰ است،

سرمایه گذاران به یافتن راههای دیگری برای ثروتمندتر

شدن فکر می کنند.